

ارزیابی کیفیت گوشت ماهی شانک مخطط (*Rhabdosargus sarba*) نگهداری شده در یخچال با استفاده از روش شاخص کیفی

میلاذ احمدی شلحه^۱، آی ناز خدانظری^{۲*}، سید مهدی حسینی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته شیلات گرایش فرآوری محصولات شیلاتی، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، خرمشهر، ایران.

۲- استادیار گروه شیلات، دانشکده منابع طبیعی دریا، دانشگاه علوم و فنون دریایی خرمشهر، خرمشهر، ایران، پست الکترونیکی: khodanazary@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۹۸/۱۲/۲۶

* نویسنده مسوول

تاریخ دریافت: ۹۷/۸/۱

چکیده

روش شاخص کیفیت ماهی شانک مخطط نگهداری شده در یخچال انجام گردید و کارایی آن برای ارزیابی تازگی با روشهای ارزیابی رنگ، میکروبی و فیزیکوشیمیایی مقایسه شد. روش شاخص کیفیت نشان داد که طول مدت ماندگاری ماهی شانک مخطط نگهداری شده در یخچال ۹ روز بود. آنالیزهای فیزیکوشیمیایی (pH، TVBN، FFA و TBARS)، میکروبی (مزوفیل، سرمادوست و انتروباکتریاسه) و ارزیابی حسی در روزهای ۰، ۳، ۶، ۹ و ۱۲ نگهداری انجام شدند. تغییرات میزان pH، TVBN، FFA و TBARS در کل دوره نگهداری مشاهده شد. ارزیابی حسی تغییرات را به طور معنی‌دار نشان داد و همبستگی معنی‌دار در ماهی شانک مخطط نگهداری شده در یخچال طی زمان نگهداری مشاهده شد که نشان دهنده کاهش کیفیت ماهی می‌باشد. روش شاخص کیفی یک ارتباط خطی با زمان نگهداری (۷/۲۳-خطی زمان نگهداری × ۸/۲۳ = روش شاخص کیفیت، R=۰/۹۸۸) نشان داد و زمان ماندگاری ماهی شانک مخطط می‌تواند با دقت $3 \pm$ روز تخمین زده شود. آنالیز رگرسیون با استفاده از محدوده قابل قبول برای باکتری‌های مزوفیل (7 log cfu/g) نشان داد که ماندگاری ماهی شانک مخطط نگهداری شده در یخچال ۹ روز بود. آنالیزهای pH، TVBN، TBARS، میکروبی، رنگ سنجی و حسی همبستگی خیلی بالا با زمان نگهداری دارد و ممکن است به عنوان شاخص‌های مناسب برای ارزیابی طول مدت ماندگاری ماهی شانک مخطط نگهداری شده در یخچال بررسی شود.

کلمات کلیدی: *Rhabdosargus sarba*، روش شاخص کیفیت، یخچال.

۱. مقدمه

شناسی حفاظت شده است (Graham et al., 2004; Peterson,) که می‌تواند کاربرد زیادی در جهت ارزیابی اثرات تصمیمات مدیریتی و یا مخاطرات محیط-زیستی بر توزیع مکانی گونه‌ها داشته باشد (Shahparian et al., 2017). برنامه‌های کاربردی رایج شامل پیش‌بینی گسترش گونه‌های مهاجم

در طول دو دهه گذشته، علاقه به پیش‌بینی توزیع گونه‌ای به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است. مدل‌سازی توزیع گونه‌ای (SDM) یک ابزار مهم در بوم‌شناسی، تکامل، بیوگرافی و زیست

مختلفی از جنوب و شرق آسیا، استرالیا، آمریکا، غرب آفریقا و خاورمیانه بوده که وسعت آنها بیش از ۱۵ میلیون هکتار تخمین زده شده است (ITTO, 2012; Spalding et al., 2010). جنگل‌های مانگرو در ۱۲۳ کشور دنیا یافت می‌شوند و تاکنون ۷۳ گونه از آنها شناسایی شده است (ITTO, 2012). در ایران تنها دو گونه حرا (*Avicennia marina*) و چندل (*Rhizophora mucronata*) که در آخرین حد پراکنش این جنگل‌ها، در آسیای جنوب غربی وجود دارد، دیده می‌شوند. در جنگل‌های مانگرو ایران، گونه حرا، گونه غالب بوده و در کلیه مناطق رویشگاهی مانگرو ایران دیده می‌شود. در حالی که گونه چندل فقط در خورهای سیریک و جاسک (تالاب بین‌المللی دلتای رود گز و حرا) حضور داشته که معمولاً ناخالص نبوده و همراه با حرا دیده می‌شود (Danehkar, 1994; Safyari, 2017; Erfani et al., 2009). پراکنش طبیعی حرا در ایران از شرقی‌ترین بخش دریای عمان درکشور، در خلیج گواتر در طول شرقی ۶۵ درجه و عرض شمالی ۲۵ درجه شروع می‌شود و با حرکت به غرب خلیج فارس و زیاد شدن عرض جغرافیای ۲۷ درجه و طول شرقی ۵۵ درجه در استان بوشهر پایان می‌یابد (Danehkar, 2007; Safyari, 2006) (شکل ۱). امروزه مقدار قابل توجهی از پژوهش‌ها بر روی فرآیندهای تکاملی تنوع و پتانسیل‌های توزیع جغرافیایی گونه‌ها متمرکز شده‌اند تا اولویت‌های حفاظت را مشخص کنند (VaneWright et al., 1991; Faith, 1992; Redding and Mooers, 2006). در همین راستا مدل‌های توزیع گونه‌ای (SDMs) به عنوان یکی از پنج روش تحقیقاتی در علوم زیست‌شناسی رتبه‌بندی شده‌اند (Renner and Warton, 2013) که برای پیش‌بینی توزیع گونه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند (Phillips et al., 2006; Royle et al., 2012; Yackulic et al., 2013; Renner and Warton, 2013; Bosso et al., 2016; Smeraldo et al., 2017). به همین منظور و با توجه به اهمیت اکولوژیکی و اقتصادی جنگل‌های مانگرو که به برخی از آنها اشاره گردید، ضرورت انجام تحقیقات مدون و بلندمدت به منظور حفظ این جنگل‌ها و آشکارسازی اهمیت آن‌ها در حوزه‌های مختلف دارای اهمیت است که یکی از مهم‌ترین آنها پیش‌بینی توزیع گونه‌ای می‌باشد، از این رو در این مطالعه به مدل‌سازی توزیع گونه‌ای حرا *Avicennia marina* (به عنوان گونه غالب جنگل‌های مانگرو) در ایران با استفاده از داده‌های زیست‌شیمیایی پایگاه داده‌های محیطی Bio-Oracle پرداخته شد.

(Thuiller et al., 2005)، پیش‌بینی تأثیرات تغییرات اقلیمی (Thomas et al., 2004)، بررسی الگوهای فضایی تنوع گونه‌ای (Graham et al., 2004)، بازسازی آشیان اکولوژیکی اجدادی (Martínez-Meyer et al., 2004) در چند دهه اخیر به کمک مدل‌های SDM (Species Distribution Model) انجام می‌شوند. یکی از اساسی‌ترین علل تغییر و از بین رفتن مانگرو‌ها علاوه بر فعالیت‌های انسانی، تغییرات اقلیم دریایی است (Singh, 2003). تغییر در توزیع مکانی جنگل‌های مانگرو در پاسخ به تغییرات اقلیم دریایی، به شدت می‌تواند بر حضور و فراوانی جانوران وابسته نیز اثر گذاشته و همین‌طور خدمات اکوسیستمی ارائه شده توسط این جنگل‌ها را تغییر دهد (Crane et al., 2015). در واقع تغییرات اقلیم دریا شرایط زیستی و غیر زیستی را تغییر خواهد داد و موانع زیست محیطی را از بین می‌برد و در نتیجه توزیع فعلی گونه‌ها تغییر خواهد نمود (McCarty et al., 2009). از این رو طی دهه‌های گذشته مدل‌های توزیع گونه‌ها به پر استفاده‌ترین ابزار برای پیش‌بینی اثرات تغییر اقلیم بر گروه‌های مختلف تاکسونومیک از جمله گیاهان (Carrillo-Angeles et al., 2016) و به منظور مدیریت و حفاظت اکوسیستم‌ها تبدیل شده‌اند (Hannah et al., 2007; Guisan et al., 2013). بنابراین با توجه به آسیب‌پذیر بودن اکوسیستم جنگلی مانگرو در برابر تغییرات اقلیمی دریاها، تغییرات منجر به کاهش سلامتی و بهره‌وری و یا تغییر در ترکیب گونه‌ای و تغییر هویت بنیادی جنگل‌ها می‌شود (Nitto et al., 2014). با توجه به کاربرد وسیع مدل‌های توزیع گونه‌ای (SDM) در اکوسیستم‌های زمینی، فقط تعداد اندکی از مطالعات بر پایه SDM برای گونه‌های وابسته به اکوسیستم‌های آبی استفاده می‌شوند (Robinson et al., 2011)، اما با توجه به این موضوع که مدل‌سازی توزیع گونه‌ای قادر است دانش در زمینه توزیع و ترجیحات اکولوژیکی را بهبود بخشد و سبب ارتقاء سطح مدیریت و حفاظت اکوسیستم‌های آبی با در نظر گرفتن تغییرات اقلیمی گردد، در این مطالعه به مدل‌سازی توزیع گونه‌ای جنگل‌های مانگرو در ایران پرداخته شده است. جنگل‌های مانگرو (Mangrove Forest) در زمره غنی رین و حاصلخیزترین اکوسیستم‌های آبی (دریایی-ساحلی) جهان به شمار می‌آیند و از نظر اکولوژیکی از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشند (Alongi et al., 2009; Spalding et al., 1977; Spalding et al., 2014; Safyari, 2018, Safyari and Mansouri, 2008). پراکنش جهانی این جنگل‌ها در نواحی

۲. مواد و روش‌ها

در این مطالعه داده‌های بیولوژیک (اطلاعات حضور) مربوط به گونه حرا از طریق نمونه‌برداری (پایگاه داده شخصی) در محدوده جنگلهای مانگرو ایران گردآوری گردید و داده‌های محیطی مورد استفاده از بانک داده Bio-Oracle که یک مجموعه داده جهانی شامل داده‌های زیست‌شیمیایی، مواد مغذی و فیزیکی است، تهیه شد (در این مطالعه از داده‌های محیطی زیست‌شیمیایی استفاده شده است، جدول ۱، بخش الف). این بانک داده‌ای کاربرپسند برای مدل‌سازی توزیع گونه‌ای اکوسیستم‌های آبی با دانلود در <http://www.bio-oracle.org> در دسترس قرار می‌گیرد. در مرحله بعدی، همبستگی بین متغیرهای زیست‌شیمیایی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و سپس متغیرهای دارای همبستگی بالا از فرایند مدل‌سازی حذف شدند. در نهایت مدل‌سازی توزیع گونه‌ای جنگل‌های حرا با روش بیشینه آنتروپی در نرم افزار MaxEnt انجام شد. در این مطالعه به منظور انتخاب متغیرهای مستقل و وابسته تأثیرگذار بر حضور جنگل‌های حرا از آزمون پیرسون با ضریب دقت ۰/۷۵ استفاده شد، نتایج حاصل از این آزمون به انتخاب متغیرهای حداقل کلروفیل، میانگین کلروفیل، مجموع حداکثر کلروفیل و pH برای گونه‌ی حرا منجر شد که از بین ۹ متغیر زیست‌شیمیایی، متغیرهای مذکور با فرمت Ascii برای ورود به نرم‌افزار Maxent 3.3.3 آماده شدند (جدول ۱، بخش ب). برای ارزیابی نتایج مدل‌سازی متغیر آماری از تحلیل منحنی ویژگی عامل دریافت کننده منحنی (شکل ۲) استفاده شد. چنانچه مساحت زیر منحنی (AUC) میزان عددی ۱ را نشان دهد، به معنای پیش‌بینی کامل و بدون حذف هیچ‌کدام از نقاط حضور است. اما اگر این مقدار برابر با ۰,۵ باشد، ROC نشان‌دهنده‌ی یک پیش‌بینی تصادفی می‌باشد. همچنین AUC بین ۰,۷ تا ۰,۸ بیانگر مدل خوب، بین ۰,۸ تا ۰,۹ مدل عالی و بیش از ۰,۹ بیانگر پیش‌بینی بسیار عالی مدل است (Giovannelli et al., 2001). منحنی ROC مربوط به مدل‌سازی توزیع گونه‌ای حرا با بهره‌گیری از مدل بیشینه آنتروپی میزان $AUC = 0,778$ را نشان داد که مبین قابلیت اعتماد در سطح خوب می‌باشد.

۳. نتایج و بحث

نتایج حاصل از مدل‌سازی توزیع گونه‌ای حرا نشان داد متغیرهای حداقل کلروفیل، میانگین کلروفیل، مجموع حداکثر کلروفیل و pH به ترتیب بیش‌ترین تأثیر را بر پیش‌بینی حضور حرا در جنگل‌های مانگرو ایران دارند (جدول ۱، بخش ج). همچنین نتایج نشان می‌دهد در شرایط زیست‌شیمیایی حاضر بخش‌هایی از استان هرمزگان، محدوده‌ای از چابهار، شرقی‌ترین بخش استان سیستان و بلوچستان و همچنین لکه‌های زیستگاهی کوچکی در استان خوزستان بهترین مناطق برای پراکنش حرا به شمار می‌روند اما استان بوشهر به لحاظ زیست‌شیمیایی دارای حداقل پتانسیل پراکنش برای این گونه است (شکل ۳). نقشه پتانسیل توزیع گونه‌ای جنگل‌های حرا که در ۴ رده طبقه‌بندی شده نشان می‌دهد در شرایط زیست‌شیمیایی کنونی منطقه حفاظت شده حرا، منطقه حفاظت شده گابریک و جاسک، خلیج گواتر، جزیره قشم، خور آذینی، خور خلاصی، خور آبکوهی، خور احمدی، خور سمایلی و خور زنگی در مرز آبی جنوب کشور به‌طور کلی پتانسیل بیشتری برای پراکنش جنگل‌های حرا دارند (شکل ۳).



شکل ۱: موقعیت منطقه مورد مطالعه (محدوده جنگل‌های مانگرو در ایران)

جدول ۱: الف) متغیرهای زیست شیمیایی اقیانوس شناسی (ب) متغیرهای زیست شیمیایی منتخب پس از آزمون پیرسون (۰/۷۵)؛ ج) درصد اهمیت متغیرهای زیست شیمیایی در مدل حداکثر آنتروپی.

الف) متغیرهای زیست شیمیایی اقیانوس شناسی

Chlorophyll A-Mean	Chlorophyll A-Maximum	Chlorophyll A-Minimum	Chlorophyll A-Range	Chlorophyll A-Summaximum	Chlorophyll A-winmaximum	pH	Photosynthetically Available Radiation-Mean	Primary Production
--------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------	--------------------------	--------------------------	----	---	--------------------

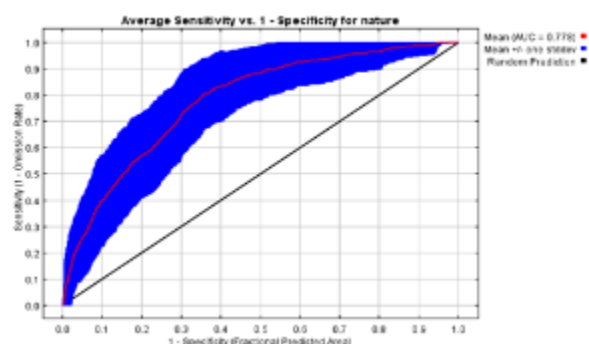
ب) متغیرهای زیست شیمیایی منتخب پس از آزمون پیرسون (۰/۷۵)

Chlorophyll A-Minimum	Chlorophyll A-Range	Chlorophyll A-Summaximum	pH
-----------------------	---------------------	--------------------------	----

ج) درصد اهمیت متغیرهای زیست شیمیایی در مدل حداکثر آنتروپی

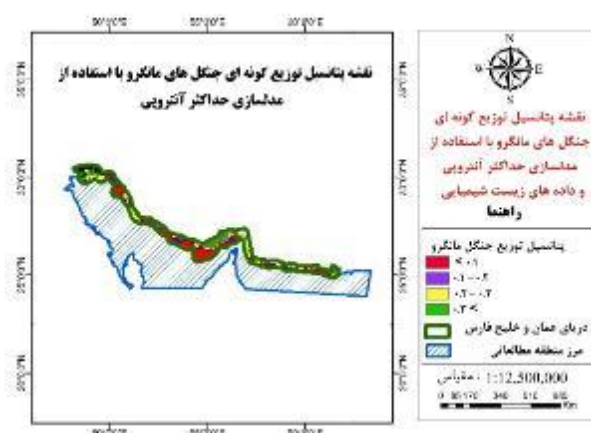
Chlorophyll A-Minimum	Chlorophyll A-Range	Chlorophyll A-Summaximum	pH
47.6	27.5	17	7.9

در سال های اخیر مدل های توزیع گونه ای در رشته های مختلف زیست شناسی اهمیت گسترده ای یافته اند. نکته قابل توجه آنجاست که این مدل ها برای تاکسون های وابسته به اکوسیستم های آبی به ندرت مورد استفاده قرار می گیرد و اغلب برای تاکسون های اکوسیستم های خشکی استفاده می شوند. این مطالعه با هدف بررسی یک پایگاه داده ای دریایی همتای پایگاه داده ای WorldClim که به طور گسترده ای برای مدل سازی توزیع گونه ای تاکسون های اکوسیستم های خشکی استفاده می شود، انجام شد. Bio-Oracle مجموعه ای از ۲۳ متغیر محیطی برای مدل سازی توزیع گونه های وابسته به اکوسیستم های آبی در مقیاس جهانی است که در این مطالعه تنها از مجموعه متغیرهای زیست شیمیایی این پایگاه داده ای استفاده شد.



شکل ۲: منحنی ROC مربوط به مدل پیشینه آنتروپی برای پیش بینی پتانسیل توزیع گونه های جنگل های حرا در ایران

واضح است که تنظیمات اکولوژیکی بین گونه ها متفاوت است و برای استفاده از Bio-Oracle در مدل های توزیع گونه ای تنها برخی از متغیرها در پیش بینی توزیع گونه ای مفید هستند لذا انتخاب متغیر صحیح در پیش بینی توزیع یک گونه خاص به عنوان یکی از مهم ترین مراحل مدل سازی محسوب می شود (Guisan and Zimmermann, 2000). متغیرها می توانند براساس دانش متخصصان که چه ویژگی هایی از لحاظ اکولوژیکی برای گونه های مورد نظر معنی دار هستند و یا با روش های مختلف تعیین همبستگی بین متغیرها شناخته شوند (Austin, 2002; Guisan and Zimmermann, 2000). که در این مطالعه با روش



شکل ۳: نقشه پتانسیل توزیع گونه ای جنگل های مانگرو در ایران با مدل پیشینه آنتروپی و داده های زیست شیمیایی

منابع

- Danehkar, A., 1994. Study on Sirik region mangroves. Master Thesis, Tarbiat Modarres University, Noor. (in Persian).
- Danehkar, A., 2006. Management and development plan of Mangrove forests in Hormozgan province. First volume. Natural Resources Office of Hormozgan Province: Nature and Natural Resources Consulting Engineers. (in Persian).
- Safyari, Sh., 2017. Mangrove Forests in Iran. Nature of Iran, (2) 2: 49-57. (in Persian).
- Safyari, Sh. and Mansouri, M., 2008. Development of Mangrove Forests, Publications of the Forestry, Rangeland and Watershed Organization of Iran Natural Resources Office of Hormozgan Province, 498 p. (in Persian).
- Erfani, M., Nouri, Gh., Danehkar, A., Mohajer Maravi, M. and Mahmoudi, B., 2009. Study of mangrove forests vegetation parameters in Goater Bay in southeastern Iran. Taxonomy and Biosystematics Journal, (1) 1: 33-46. (in Persian).
- Alongi D. M., Perillo G. M. E., Wolanski E., Cahoon D. R. and Brinson M. M., 2009. Paradigm shifts in mangrove biology. Coastal Wetlands: An integrated ecosystem approach. Elsevier, Londres, Inglaterra, 615-640.
- Austin, M.P. (2002) Spatial prediction of species distribution: an interface between ecological theory and statistical modelling. Ecological Modelling. 157, 101-118.
[https://doi.org/10.1016/S0304-3800\(02\)00205-3](https://doi.org/10.1016/S0304-3800(02)00205-3)
- Bosso, L., Scelza, R., Varlese, R., Meca, G., Testa, A., Rao, M. A., and Cristinzio, G., 2016. Assessing the effectiveness of *Byssochlamys nivea* and *Scopulariopsis brumptii* in pentachlorophenol removal and biological control of two *Phytophthora* species.
- تعیین همبستگی و ضریب پیرسون ۰,۷۵ متغیرهای حداقل کلروفیل، میانگین کلروفیل، مجموع حداکثر کلروفیل و pH انتخاب شدند. از طرف دیگر انتخاب یک الگوریتم مناسب برای داده‌های حضور با توجه به روش‌های متعدد رگرسیون که تاکنون ارائه شده است، بسیار مهم تلقی می‌شود (Guisan and Thuiller, 2005). لذا در مطالعه حاضر از الگوریتم بیشینه آنتروپی که نوعی رویه مبتنی بر ماشین یادگیری است و به ارزیابی احتمال توزیع مقادیر بیشینه آنتروپی متأثر از محدودیت‌های ناشی از متغیرهای محیطی تأثیرگذار بر نحوه توزیع‌های مکانی گونه، می‌پردازد، استفاده شده است. این روش یکنواخت‌ترین توزیع نقطه نمونه را در مقایسه با مکان‌های پس‌زمینه با توجه به محدودیت‌های به‌دست آمده از داده‌ها تخمین می‌زند (Graham et al., 2004; Dudik et al., 2004) و حداکثر احتمال پراکنش را پوشش می‌دهد (Phillips et al., 2006).
- ### ۴. نتیجه‌گیری
- نتایج حاصل از مطالعه حاضر نشان داد مدل بیشینه آنتروپی با $AUC=0,778$ قابلیت اعتماد مناسبی دارد و متغیرهای حداقل کلروفیل، میانگین کلروفیل، مجموع حداکثر کلروفیل و pH به ترتیب مهم‌ترین پارامترهای زیست‌شیمیایی حرا محسوب می‌شوند. همچنین نتایج نشان داد در شرایط زیست‌شیمیایی کنونی منطقه حفاظت شده حرا، منطقه حفاظت شده گابریک و جاسک، خلیج گواتر، جزیره قشم، خور آذینی، خور خلاصی، خور آبکوهی، خور احمدی، خور سمایلی و خور زنگی در مرز آبی جنوب کشور به‌طور کلی پتانسیل بیشتری برای پراکنش جنگل‌های حرا دارند. بدین ترتیب به‌نظر می‌رسد حاشیه‌ی شرقی خلیج فارس و اغلب مناطق حاشیه‌ای دریای عمان پتانسیل بالایی برای پراکنش حرا دارند (شکل ۳). به‌طور کلی می‌توان به این نکته اشاره کرد که استفاده از پایگاه‌های داده‌ای مخصوص اکوسیستم‌های آبی گامی نوین در مدل‌سازی توزیع گونه‌ای محسوب می‌شوند که اگر چنانچه همگام با توسعه SDM باشند، می‌تواند سبب ارتقاء سطح حفاظت تنوع زیستی در اکوسیستم‌های آبی شوند.

- <https://doi.org/10.1111/j.0014-3820.2004.tb00461.x>
- Guisan, A. and Zimmermann, N.E., 2000. Predictive habitat distribution models in ecology. *Ecological Modelling*. 135, 147–186.
- [https://doi.org/10.1016/S0304-3800\(00\)00354-9](https://doi.org/10.1016/S0304-3800(00)00354-9)
- Guisan, A. and Thuiller, W., 2005. Predicting species distribution: offering more than simple habitat models. *Ecology Letters*. 8, 993–1009.
- <https://doi.org/10.1111/j.1461-0248.2005.00792.x>
- Guisan, A., Tingley, R., Baumgartner, J. B., Naujokaitis-Lewis, I., Sutcliffe, P. R., Tulloch, A. I., Tracey J. Regan., Brotons, L., McDonald-Madden, E., Martin, T.G., Mantyka-Pringle, C., Rhodes, J. R., Maggini, R., Setterfield, S. A., Elith, J., Schwartz, M.W., Wintle, B.A., Broennimann, O., Austin, M., Ferrier, S., Kearney, M.R., H.P. Possingham., Buckley, Y. M., and Martin, T. G., 2013. Predicting species distributions for conservation decisions. *Ecology letters*, 16(12), 1424-1435.
- <https://doi.org/10.1111/ele.12189>
- Hannah, L., Midgley, G., Anelman, S., Araújo, M., Hughes, G., Martinez-Meyer, E., Richard, P., and Williams, P., 2007. Protected area needs in a changing climate. *Frontiers in Ecology and the Environment*, 5(3), 131-138.
- [https://doi.org/10.1890/1540-9295\(2007\)5\[131:PANIAC\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.1890/1540-9295(2007)5[131:PANIAC]2.0.CO;2)
- ITTO (the International Tropical Timber Organization), 2012. Tropical Forest Update. Newsletter: 21(2). Last accessed on 22 July 2017 at URL: <http://www.itto.int/tfu/id=2890>.
- Martínez-Meyer, E., Peterson, A.T. and Navarro-Sigüenza, A.G., 2004. Evolution of seasonal ecological niches in the *Passerina* buntings (Aves: Cardinalidae). *Proceedings of the Royal Society of London B: Biological Sciences*, 271, 1151–1157.
- <https://doi.org/10.1098/rspb.2003.2564>
- Fungal biology, 120:4, 645-653.
- <https://doi.org/10.1016/j.funbio.2016.01.004>
- Brandt, A. R., Heath, G. A., Kort, E. A., O'sullivan, F., Pétron, G., Jordaan, S. M and Wofsy, S., 2014. Methane leaks from North American natural gas systems. *Science*, 343(6172), 733-735.
- <https://doi.org/10.1126/science.1247045>
- Carrillo-Angeles, I. G., Suzán-Azpiri, H., Mandujano, M. C., Golubov, J., Martínez-Ávalos, J. G., 2016. Niche breadth and the implications of climate change in the conservation of the genus *Astrophytum* (Cactaceae). *Journal of Arid Environments*, 124, 310-317.
- <https://doi.org/10.1016/j.jaridenv.2015.09.001>
- Cruse, B., Vesik, P., V., Liedloff, A. and Wintle, B., A., 2015. Modelling both dominance and species distribution provides a more complete picture of changes to mangrove ecosystems under climate change. *Global Change Biology* 21:8, 3005-3020.
- <https://doi.org/10.1111/gcb.12930>
- Dudik, M., Philips, S. J., and Shapire, R. E., 2004. A maximum entropy approach to species distribution modelling. In *Proceedings of the 21st International Conference on Machine Learning*.
- <https://doi.org/10.1145/1015330.1015412>
- Faith, D.P., 1992. Conservation evaluation and phylogenetic diversity. *Biol. Conserv.*, 61, 1–10.
- [https://doi.org/10.1016/0006-3207\(92\)91201-3](https://doi.org/10.1016/0006-3207(92)91201-3)
- Giovannelli, J. F., Idier, J., Muller, D., and Desodt, G., 2001. Regularized adaptive long autoregressive spectral analysis. *IEEE transactions on Geoscience and Remote Sensing*, 39:10, 2194-2202.
- <https://doi.org/10.1109/36.957282>
- Graham, C.H., Ron, S.R., Santos, J.C., Schneider, C.J. and Moritz, C., 2004. Integrating phylogenetics and environmental niche models to explore speciation mechanisms in dendrobatid frogs. *Evolution*. 58, 1781–1793.

- D., 2012. Likelihood analysis of species occurrence probability from presence-only data for modelling species distributions. *Methods in Ecology and Evolution*, 3 (3), 545-554.
<https://doi.org/10.1111/j.2041-210X.2011.00182.x>
- Shahparian M, Fakheran S, Moradi H, Hemami M, Shafieezadeh M. Modeling Habitat Suitability of the Dolphins Using MaxEnt in Makran Sea, South of Iran. *joc*. 2017; 7 (28) :47-56. (in Persian).
<https://doi.org/10.18869/acadpub.joc.7.28.47>
- Singh, H. S., 2003. Vulnerability and adaptability of Tidal forests in response to climate change in India. *Indian forester*, Indian for, 129(6): 749-756.
- Smeraldo, S., Di Febbraro, M., Cirovic, D., Bosso, L., Trbojevic, I. and Russo, D., 2017. Species distribution models as a tool to predict range expansion after reintroduction: A case study on Eurasian beavers (*Castor fiber*). *Journal for nature conservation*, 37, 12-20. <https://doi.org/10.1016/j.jnc.2017.02.008>
- Spalding, M. D., F. Blasco and C. Field., 1997. *World Mangrove Atlas*. Okinawa, Japan: The international Society for Mangrove ecosystem. 178 pp.
- Spalding, M., Kainuma, M., and Collins, L. 2010., *World atlas of mangroves*. A collaborative project of ITTO, ISME, FAO, UNEP-WCMC. London, UK: Earthscan, 319 pp.
- Spalding M, McIvor A, Tonneijck FH, Tol S and van Eijk P., 2014. *Mangroves for coastal defence. Guidelines for coastal managers and policy makers*. Published by Wetlands International and The Nature Conservancy. 42 pp.
- Thomas, C.D., Cameron, A., Green, R.E., Bakkenes, M., Beaumont, L.J., Collingham, Y.C., Erasmus, B.F.N., Ferreira de Siqueira, M., Grainger, A., Hannah, L., Hughes, L., Huntley, B., van Jaarsveld, A.S., Midgley, G.F., Miles, L., Ortega-Huerta, M.A., Townsend Peterson, A.T., Phillips, O.L. and Williams, S.E., 2004. McCarty, J. P., Wolfenbarger, L. L. and Wilson, J. A., 2009. *Biological Impacts of Climate Change*. Encyclopedia of Life Sciences (ELS). Chichester: John Wiley and Sons, Ltd. DOI: 10.1002/9780470015902.a0020480.
<https://doi.org/10.1002/9780470015902.a0020480>
- Nitto, D. D., Neukermans, G., Koedam, N., Defever, H., Pattyn, F., Kairo, J. G., and Dahdouh-Guebas, F., 2014. Mangroves facing climate change: landward migration potential in response to projected scenarios of sea level rise. *Biogeosciences*, 11(3), 857-871.
<https://doi.org/10.5194/bg-11-857-2014>
- Peterson, A.T., 2006. Uses and requirements of ecological niche models and related distributional models. *Biodiversity Informatics*. 3, 59–72.
<https://doi.org/10.17161/bi.v3i0.29>
- Phillips, S. J. Anderson, R. P. Schapire, R. E., 2006. Maximum entropy modeling of species geographic distributions. *Ecological models*. 190, 231-259.
<https://doi.org/10.1016/j.ecolmodel.2005.03.026>
- Redding, D.W and Mooers, A.O., 2006. Incorporating evolutionary measures into conservation prioritization. *Conservation Biology*, 20, 1670–1678.
<https://doi.org/10.1111/j.1523-1739.2006.00555.x>
- Renner, I. W., and Warton, D. I., 2013. Equivalence of MAXENT and Poisson point process models for species distribution modeling in ecology. *Biometrics*, 69(1), 274-281.
<https://doi.org/10.1111/j.1541-0420.2012.01824.x>
- Robinson, L. M., Elith, J., Hobday, A. J., Pearson, R. G., Kendall, B. E., Possingham, H. P., and Richardson, A. J., 2011. Pushing the limits in marine species distribution modelling: lessons from the land present challenges and opportunities. *Global Ecology and Biogeography*, 20(6), 789-802.
<https://doi.org/10.1111/j.1466-8238.2010.00636.x>
- Royle, J. A., Chandler, R. B., Yackulic, C., & Nichols, J.

choice. *Biological conservation*, 55:3, 235-254.

[https://doi.org/10.1016/0006-3207\(91\)90030-D](https://doi.org/10.1016/0006-3207(91)90030-D)

Yackulic, C. B., Chandler, R., Zipkin, E. F., Royle, J. A., Nichols, J. D., Campbell Grant, E. H., and Veran, S. 2013., Presence-only modelling using MAXENT: when can we trust the inferences?. *Methods in Ecology and Evolution*, 4:3, 236-243. 24-31.

<https://doi.org/10.1111/2041-210x.12004>

Extinction risk from climate change. *Nature*. 427, 145–148. <https://doi.org/10.1038/nature02121>

Thuiller, W., Richardson, D.M., Pysek, P., Midgley, G.F., Hughes, G.O. and Rouget, M., 2005. Niche-based modelling as a tool for predicting the risk of alien plant invasions at a global scale. *Global Change Biology*, 11, 2234–2250.

<https://doi.org/10.1111/j.1365-2486.2005.001018.x>

Vane-Wright, R. I., Humphries, C. J., and Williams, P. H., 1991. What to protect? -Systematics and the agony of